
'SOYKIRIMI YETKİLİ MAHKEME SAPTAR'

18.04.2016

18 Nisan 2016

Milliyet

Soykırımı yetkili mahkeme saptar

Ezber Bozan Karar - 1 / Dr. Şükrü M. Elekdağ (Büyükelçi (E) , Dışışleri Bakanlığı Müsteşarı, 22-23. Dönem CHP Milletvekili)

GİRİŞ

Pariste 5 Haziran 2015te kurulan bir Türk-Fransız STKsı olan Okul Ders Programlarında Türk Tarihi eğitiminde Tarafsızlık Derneği (TTETD), Fransa Milli Eğitim Bakanlığı aleyhine açmış olduğu idari davayla kolejlerin 3. sınıflarında Ermeni soykırımı dersi okutulması talimatını veren 15 Temmuz 2008 tarihli kararnamenin iptali talebinde bulunmuş ve talebinin reddedilmesi üzerine Öncelikli Anayasal Soru (Question Prioritaire Constitutionnelle) hakkından yararlanarak söz konusu kararnamenin varlık nedeni olan ve 1915 olaylarını soykırım olarak tanıyan 29 Ocak 2001 tarihli yasanın iptali talebiyle Anayasa Konseyine başvurmuştu.

Bu tür başvuruların ön denetimini (filtrage) yapan Danıştay (Conseil d'Etat) önce TTETDnin talebini kabul edilebilir bulmuş, ancak inceleme sonucunda 19 Ekim 2015 tarihinde hukuk dışı uydurma bir gerekçeyle talebi reddetmiş ve Anayasa Konseyine iletmemiştir. Bu gelişme, TTETDnin 2001 tarihli yasanın iptaline ilişkin girişiminin önünü kesmiştir.

Ancak, Danıştayın bu kararını açıkladığı tarihte Yüksek Temyiz Mahkemesinin, (Cour de Cassation) Yahudi Holokostununinkârını yasaklayan Gayssot Yasasının, yalnızca Holokostun inkârını cezalandırdığı, buna mukabil Fransa tarafından kanun ile tanınmış Ermeni soykırımı ve benzeri olayların inkârına herhangi bir ceza öngörmediği için değiştirilmesi talebiyle yapılan bir Öncelikli Anayasal Soru başvurusunu Anayasa Konseyine havale etmesi, TTETDye yeni bir fırsat kapısı açmıştır.

Bu fırsatı değerlendiren TTETD Gayssot davasına üçüncü taraf sıfatıyla müdahil olmuştur. Fransadaki iki Ermeni aktivist gurubu ve iki ırkçılık ve antisemitizm karşıtı STK da davaya müdahil taraf olarak katılmışlardır.

Makalemizin I. bölümünde, Anayasa Konseyinin Gayssot davasında verdiği karar ile ilgili değerlendirmelerimiz açıklanacak; II. bölümünde, Anayasa Konseyi kararıyla AİHMnin Perinçek davasında verdiği kararın mukayesesi yapılacak; III. Bölümünde ise, Türkiye'yi soykırımla suçlayan 2001 tarihli yasanın iptali amacıyla kurulmuş olan TTETDnin bu amaçla yapmış olduğu hukuki girişimler ve halen devam eden hukuki süreçten beklenen sonuçlar izah edilecektir.

1. ANAYASA KONSEYİNİN 8 OCAK 2016DA VERDİĞİ KARAR

Fransa Anayasa Konseyi 8 Ocak 2016 tarihinde verdiği kararla Gayssot Yasasının Fransa Anayasası ile çelişmediğine hükmetmiştir. Konsey, ayrıca, bir fiilin soykırım olup olmadığının sadece bir yetkili mahkeme tarafından saptanabileceğini ve yasama ve yürütme organlarının bir olayı insanlığa karşı suç veya soykırım olarak tanımlama yetkisine sahip olmadıklarını da vurgulamıştır.[Kararda insanlığa karşı suç terimi, hem Yahudi soykırımı (Holokost), hem de soykırım anlamında kullanılmıştır.] Karar, aynı zamanda, 1915 olaylarını soykırım olarak tanımlayan 29 Ocak 2001 tarihli yasanın tüm potansiyel etkilerini ortadan kaldırmış ve bundan böyle Ermeni soykırımının inkârını suç sayan yasaların geçirilmesini yasaklamıştır.

Davacının iddiası ve amacı

Dava konusu, Fransız basını tarafından neo-Nazi olarak nitelenen Vincent Reynouard adlı bir Fransız vatandaşının, iki kere Yahudi soykırımını inkâr etmesi nedeniyle mahkûm edilmesinin ardından, Şubat 2015te Gayssot Yasasının değiştirilmesi talebiyle mahkemeye başvurusundan kaynaklanmıştır. Gayssot Yasasının 24 bis maddesi, bir Fransız mahkemesi veya uluslararası mahkeme tarafından saptanmış olan bir insanlığa karşı suçun (Holokost) inkâr edilmesi fiilini suç sayarak cezalandırılmasını öngörmektedir.

Davacı Reynouard, bir Fransız mahkemesi veya uluslararası mahkeme tarafından saptanmış bir insanlığa karşı suç ifadesiyle yasanın uygulanma alanına getirilmiş olan kısıtlamanın, yasalar ve adalet açısından eşitlik ilkesini ihlal ettiği gerekçesiyle metinden çıkarılmasını istemiştir. Oysa, söz konusu kısıtlamanın metinden çıkarılması halinde, 24 bis maddesinin kapsamı büyük ölçüde genişletilmiş olacaktı. Bu durumda 24 bis maddesi, sadece bir mahkeme tarafından kanıtlanmış insanlığa karşı suçları değil, aynı zamanda parlamentolar ile hükümetler tarafından da insanlığa karşı suç olarak tanımlanmış suçların inkârını da kapsayacaktır. Bu şekilde, Holokost ile Ermeni soykırımı iddiası arasında hukuki eşitlik sağlanacak ve Ermeni soykırımının inkârının da suç sayılarak cezalandırılmasına yol açılacaktır.

Davaya müdahil taraflar

Fransadaki Ermeni aktivistler tezlerine güç kazandıracak düşüncesiyle davaya üçüncü taraf sıfatıyla müdahil olmuşlar ve iki Ermeni asıllı Fransız avukat tarafından temsil edilmişlerdir. Ermeni

tarafı, Anayasa Konseyine başvurusunda, Holokost ile Ermeni Soykırımının tarihsel açıdan kanıtlanmış olaylar olmaları dolayısıyla eşdeğer oldukları ve eşit muameleye tabi tutulmaları gerektiğini ve bu nedenle her ikisinin inkârının da suç sayılarak cezalandırılmasını talep etmiştir.

İrkçılık ve anti-semitizm ile mücadelede Fransa ve Avrupada tanınmış STKlardan olan MRAP (İrkçılık Karşıtı Halklar Arasında Dostluk Hareketi) ve LICRA (İrkçılık ve Anti-semitizme Karşı Uluslararası Birlik) da davaya üçüncü taraf olarak katılmışlardır. Her iki STK da, başvurularında, Holokostun inkârının anti-semitizm anlamına geldiğini ve bir uluslararası mahkeme kararıyla gerçekliği saptanmış olan Holokostun Ermeni soykırımıyla eşit değerde tutulamayacağını vurgulayarak, Gayssot Yasasının 24 bis maddesinin aynen muhafazasını talep etmişlerdir.

Türk tarihi eğitiminde tarafsızlık için mücadele veren ve okul kitaplarından Ermeni soykırımı iddialarının çıkarılmasını Fransız Hükümetinden talep eden TTETD de davaya Gayssot Yasasının anayasaya uygunluğunu savunarak müdahil olmuş, fakat başvurusundaiki talepte bulunmuştur. Bunlardan birincisi, Türkiye'yi Ermeni soykırımıyla suçlayan 2001 tarihli yasanın hukuki temelden yoksun ve Fransa Anayasasına aykırı olması nedeniyle iptal edilmesi gerektiğine ilişkindi. İkincisi ise, TTETDnin Öncelikli Anayasal Soru başvurusunu reddeden Danıştayın ret gerekçesinin haklı olup olmadığını sorguluyordu.

Anayasa Konseyi, 8 Aralık 2015 tarihindeki duruşmasında, davacı tarafın, Hükümetin ve davaya katılan beş müdahil tarafın savunmalarını dinledi. Anayasa Konseyinde TTETDyi, Danıştaya ve Anayasa Konseyine akredite avukatlar Barosunun Onur Başkanı Maitre Jean Barthélemy temsil etti. Duruşma, TTETDne, Konseyde ilk defa Türkiye'yi soykırımla suçlayan 2001 yasanın Anayasaya ve uluslararası hukuka aykırı olduğunun detaylı bir şekilde izah etme ve kayıtlara geçirme fırsatını verdi.

Anayasa Konseyi Kararı

Anayasa Konseyi 8 Ocak 2016 tarihli kararıyla, Gayssot Yasasının Anayasaya uygunluğunu teyit ederek davacının iddiasını reddetmiştir. Kararın, TTETDni ilgilendiren diğer önemli noktaları şunlardır:

Birincisi, Konsey, Fransız-Ermeni aktivistlerin Holokost ile Ermeni soykırımının tarihsel açıdan eşdeğer oldukları, bu nedenle her ikisinin inkârının da cezalandırılacak fiiller oluşturduğu iddiasını, Holokostun uluslararası bir mahkemenin kararına dayanan bir gerçek olduğunu, buna mukabil Ermeni tezinin bir mahkeme kararına dayanmadığını vurgulayarak reddetmiştir.

İkincisi, Konsey, bir insanlığa karşı suçun veya soykırımın inkâr edilmesi fiilinin suç sayılarak cezalandırılması için, söz konusu suçların bir yetkili mahkeme kararıyla saptanmış olmasını şart koşturmuştur. Bu husus kararın 10. maddesinde şu şekilde yer almıştır:

Bir Fransız mahkemesi kararı veya bir uluslararası mahkemenin Fransa tarafından tanınmış olan kararı gereğince, bir fiilin inkârının insanlığa karşı suç olarak nitelenmesi, diğer bir mahkeme veya yasa tarafından fiillerin inkârının insanlığa karşı suç olarak nitelenmesinden farklıdır.

Bunun anlamı, sadece birinci tip inkâr fiillerinin suç sayılacağıdır. Bu bakımdan bu hükmün yaratacağı sonuç bellidir. Bundan böyle, Fransız parlamentosu Ermeni soykırımının inkârı fiilini suç sayan bir yasa geçiremeyecektir. Ayrıca, Konsey kararının eki olan Yorum belgesinde, Konseyin

Boyer Yasasını iptal ederek, kanun koyucunun, kanunla oluşturduğu bir tarihi gerçeğin inkârını cezalandırılmasını yasakladığını belirtilmesi, bu değerlendirmemizi teyit etmektedir.

Bir fiilin soykırım olup olmadığı yetkili mahkeme tarafından saptanır

Üçüncüsü, Anayasa Konseyi kararında, uluslararası hukukun Holokostu soykırım olarak tanınması nedeniyle, Holokostun inkârının cezalandırılacak bir fiil oluşturduğunu vurgulamaktadır. Bu, hiçbir mahkeme kararına dayanmayan Ermeni iddialarıyla keskin bir tezat teşkil etmektedir. Mahkeme bu farkın altını çizerek, bir fiilin soykırım olup olmadığının yetkili mahkeme tarafından saptanabileceğini ve yasama ile yürütme organlarının bir olayı insanlığa karşı suç veya soykırım olarak tanıma yetkisine sahip olmadıklarını ortaya koymuştur.

Bu bağlamda Konseyin, yasama erkinin, 1915 olaylarında olduğu gibi, tarihsel olayları soykırım olarak tanınmasındaki hukuksuzluğu ve sakatlığı ortaya koyan şu görüşleri de dikkate şayandır: Gayssot Yasasının 24 bis maddesindeki hükümler, bazı tarihsel olayları insanlığa karşı suç olarak tanımlamak amacıyla Gayssot Yasasından sonra çıkarılan ve hafıza yasaları denilen yasalarından farklıdır. Nitekim, 29 Ocak 2001 tarihli Ermeni soykırımı ve 21 Mayıs 2001 tarihli köle ticareti hakkındaki yasalarda, kanun koyucunun bizzat kendisi, hiçbir mahkeme kararına dayanmadan ve fiillerin zaman bakımında eskiliği ve faillerin hepsinin yaşamını yitirmesi nedeniyle bir mahkeme kararı elde etme olasılığı da bulunmamasına rağmen, Ermeni soykırımını alenen tanımakta ve zenci ticareti ile köleliği insanlığa karşı suç olarak tanımlamaktadır.

Son olarak, Konsey kararı, 2001 tarihli yasanın iptali girişimlerinde TTETDnin önünü açmıştır. Giriş bölümünde, TTETDnin 2001 tarihli yasanın iptali amacıyla yapmış olduğu Öncelikli Anayasal Soru başvurusunun Danıştay tarafından kabul edilmediğini belirtmiştik. Konsey kararında, her ne kadar bu aşamada TTETDnin talebini reddetmiş ise de, bunu, TTETDnin bakılan davada üçüncü taraf olması nedeniyle söz konusu yasanın doğrudan kendine sunulmamış olması gerekçesiyle izah etmiştir. Ayrıca Konsey, TTETDnin bu konuda daha önce yaptığı Anayasal başvuru girişiminin kendisine intikalini hatalı ve tutarsız bir gerekçeyle engellemiş olan Danıştayın bu kararındaki sakatlığı ortaya koymak suretiyle, 2001 tarihli yasanın önüne getirilmesi için zımnen davetiye çıkarmıştır.

Sonuç

Konseyin 8 Ocak 2016 tarihli kararı, Ermeni tezinin çürütülmesi açısından kritik önemde hukuki kazanımları içermektedir. Karar, her ne kadar bir ulusal mahkeme kararı olsa da, bu mahkemenin Fransa gibi AB bünyesinde lider konumunda olan ve Avrupa hukukunun oluşmasına ciddi katkıları bulunan bir devletin anayasa mahkemesi olması nedeniyle, söz konusu kararın diğer AB üyeleri ve Avrupa devletleri için önemli bir referans belgesi oluşturacağı düşünülmektedir. Bunun da ötesinde, gerek Türk Hükümeti, gerekse ABD de Türk tezini destekleyen STKlar, bu karardan, ABD Kongresinden Ermeni soykırımını destekleyen kararlar çıkarma girişimlerini engellemek hususunda etkin şekilde yararlanabilirler.

Son bir nokta olarak, Konsey kararının, Türkiye-Fransa ikili ilişkilerinin gelişip güçlenmesine katkıda bulunması beklenmelidir. Zira, bu karar, Türkiye-Fransa ilişkilerinin istikrar kazanmasına set çeken Ermeni soykırımının inkârını suç sayan yasa tasarılarının kabul edilmesini yasaklamaktadır.

Kaynak/Source: